

סדר נשים | מסכת כתובות ס"ד ע"ג | שבת פרשת כי תבוא | ט"ז זכ"א אלול תשפ"ב (17-11 ספטמבר 2022)
Seder Nashim | Masechet Ketubot 67-73 | Shabbat Parashat Ki Tavo | 15-21 Elul (Sept. 11-17)

Daf 67: TZEDAKAH SAFEGUARDS MONETARY FORTUNE דף ס"ז: הצדקה שומרת על המון

In the previous article, we began to relay the sad story of the daughter of **Nakdimon ben-Guryon**. The Talmud continues to relate that Rabban Yochanan ben Zakkai asked her: "What happened to your father's tremendous wealth?" She replied: "Although father gave *tzedakah*, **he did not properly fulfill the mitzvah**, and therefore all his property was lost." What was inappropriate about the charitable habits of Nakdimon ben-Guryon? The Talmud presents two possibilities: (A) **He did not give enough *tzedakah***. (B) When he gave *tzedakah*, he did so, in part, **so he would receive honor for his actions**. He did not act purely "I'shem Shamayim" (for the sake of Heaven).

On the same *daf*, the Talmud shares a marvelous incident involving **Hillel the Elder**, who fulfilled the *mitzvah* of *tzedakah* in a distinguished and most grand manner. Hillel the Elder, one of Israel's greatest *tannaim*, took care of a needy man who had been a member of a noble family; a person who was used to having a horse to ride on every day, as well as a slave to run in front of him, as was the custom of the wealthy in those days. Once, Hillel the Elder was unable to find a slave to run before that needy man who was once rich, and so Hillel the Elder himself served as the runner.

במאמר הקודם התחלנו את ספורת העגום של בת נקדימון בן גוריון. התלמוד מוסיף לספר, שרבה יוחנן בן זכאי שאל אותה: "מה קרה לממון הרב של אביך?". השיבה לו: "אבא אמנם נתן צדקה, אך לא קיים את המצוה כראוי ולכן אבדו כל נכסיו". מה לא היה ראוי בצדקה של נקדימון בן גוריון? התלמוד מציג שתי אפשרויות: אפשרות אחת, שהוא לא נתן די צדקה. אפשרות שניה, שכשנתן צדקה התכוון גם שיהיה לו בכך כבוד ולא רק לשם שמים.

באותו דף מספר התלמוד מעשה מפלא על הלל הזקן, שקיים מצות צדקה באופן נעלה ומפגל ביותר. הלל הזקן, תנא מגדולי ישראל, היה דואג לאדם עני שהיה בן למשפחה עשירה, שכל יום יהיה לו סוס לרכב עליו ועבד ורוץ לפניו, כמנהג העשירים בימים ההם. יום אחד, לא השיג הלל הזקן עבד לרוץ לפני אותו עני שהיה פעם עשיר, והלל הזקן בכבודו ובעצמו רץ לפניו.

Daf 68: THIS IS HOW RABBI ABBA DISPENSED TZEDAKAH דף ס"ח: כך היה רבי אבא מחלק צדקה

The Talmud explains that the **acts of *tzedakah* performed by various *tannaim* and *amoraim*** are models of exemplary behavior. The Talmud recounts how **Rabbi Abba** customarily distributed *tzedakah* with caution and grace, **so as not to embarrass the needy**. Rabbi Abba would wrap coins into a garment and toss the garment down behind him like a sack. Then, he would walk down the street, amidst the needy, who marched after him. They would open the garment **and each one would take coins of *tzedakah*, according to their need**.

Why did Rabbi Abba do this? He did this so that the needy people would not be embarrassed by him, and that is why he kept the coins behind him, that way they did not need to stand facing him when they took the money. Nevertheless, Rabbi Abba did not walk through the street with money, keeping his eyes closed, because, after all, dishonest people could steal from him. Instead, he would turn his gaze downward, and to the sides, to verify and supervise that those who are not poor would refrain from approaching to take money.

התלמוד מספר על מעשי הצדקה של התנאים והאמוראים, שהם לסמל לאות ולמופת. התלמוד מספר כיצד רבי אבא נהג לחלק צדקה, בזהירות ובעדינות כדי שהעניים לא יתבישו. רבי אבא היה צורך מטבעות לתוך בגד, ואת הבגד היה מפשיל לאחוריו כמו שק וכה היה הולך ברחוב בין העניים. העניים היו צועדים אחריו, פותחים את הבגד וכל אחד לקח מטבעות צדקה כפי שהיה זקוק.

מדוע עשה כך רבי אבא? כדי שהעניים לא יתבישו ממנו, ולכן המטבעות היו מאחוריו והם לא היו צריכים לעמד מולו בשעה שלקחו את הכסף. עם זאת, רבי אבא לא הלק בעינים עצומות עם כסף ברחוב, כי הרי אנשים שאינם יכולים לגנוב מהם, לכן הוא היה מטה את עיניו אחורנית, לצדדים, כדי לוודא ולהשגיח שמי שאינו עני לא יתקרב לקחת כסף.

Daf 69: THIS IS HOW RABBI YOCHANAN WAS RAISED IN TORAH

The Talmud tells us that **Rabbi Yochanan** had a friend named **Ilfa**, who studied with him in *chevrutah*. Rabbi Yochanan and his friend Ilfa were **extremely poor** and, therefore, one day they decided to leave the *beit midrash* to engage in commerce to provide for themselves. On their way to engage in trade, the two stopped to eat at the base of a rickety wall. Suddenly, Rabbi Yochanan heard one angel say to another angel: "Let's bring down the wall on them because they are neglecting the study of Torah." The other angel replied, "We will not do that because one of them is destined to be a great leader in Israel. No, we will not do it!"

Rabbi Yochanan asked Ilfa: "Did you hear anything?". Ilfa said: "No!" Rabbi Yochanan understood that the angels were referring to him. So, he immediately returned to the *beit midrash* and diligently studied until he was privileged to be appointed head of the yeshiva.

דף ס"ט: כך גדל רבי יוחנן בתורה

התלמוד מספר על כך שרבי יוחנן היה חבר בשם אילפא, והם היו לומדים בחברותא. עניים מרודים היו רבי יוחנן וחברו אילפא ולכן יום אחד הם החליטו לצאת מבית המדרש כדי לעסוק במסחר ולפרנס את עצמם. בדרךם לעסוק במסחר, ישבו השנים למרגלות קיר רעוע כדי לאכל, ורבי יוחנן שמע מלאך אחד אומר למלאך אחר: "הבה נפיל עליהם את הקיר, כי הם עוזבים את לימוד התורה." השיב לו המלאך: "לא נעשה זאת, מכיוון שאחד מהם נועד להיות גדול בישראל. לא נעשה כה!".

שאל רבי יוחנן את אילפא: "השמעת משהו?". אמר אילפא: "לא!". הבין רבי יוחנן שהמלאכים התכוונו אליו, ומיד חזר לבית המדרש ושקד על תלמודו עד שזכה להתמנות לראש הישיבה.

Daf 70: THE MAN WHO VOWED NOT TO EAT ORANGES

The seventh *perek* (chapter) of *Masechet Ketubot* begins on this *daf*. The name of this *perek* is "*HaMadir*" (one who vows). This *perek* deals with various types of *nedarim* (vows).

What is a *nedar*? The Torah says that a person can prohibit him/herself to benefit from certain items or actions, even those that are permitted by law. For example, a person who asserts: "I forsake oranges from myself, by means of a vow," or "I forsake all produce grown in Netanya, by means of a vow," is obligated to fulfill that promise and it is prohibited for that person to eat the produce. If such a person did not keep their word and violated their vow, then they would be liable for the punishment of *malkot* (flogging), because they violated the Torah prohibition — "A person shall not violate their word; according to whatever came out of their mouth, they shall do." [*Bamidbar* 30:3]

On the other hand, it is also possible to secure release from the strictures of the vow. How? If three people gather and hear from the person who made the vow, and they collectively determine that there is an "opening" (i.e., loophole) to the vow, for example, if a person says: "I did not know that my doctor would tell me that I should eat oranges in the winter. Had I known, I would not have made this vow to refrain from eating oranges," then, in this case, the three people release that person from his vow, and the vow becomes annulled.

דף ע': האיש שנדר שלא יאכל תפוזים

בדף זה מתחיל הפרק השביעי של מסכת כתובות. שמו של פרק זה הוא "המדיר". הפרק עוסק בסוגים שונים של נדרים.

מהו נדר? התורה אומרת, שאדם יכול לאסור על עצמו דברים מסוימים, גם כאלה שמתר לעשות אותם. למשל, אדם שאמר: "אני אוסר עלי את התפוזים בנדר", או שאמר: "אני אוסר עלי את הפירות שגדלים בנתניה", חייב לעמד בדבורו ואסור לו לאכל מפרות אלה. אם הוא לא עמד בדבורו ועבר על הנדר, הרי הוא מתחייב מלקות, מפני שעבר על אסור התורה - "לא יחל דברו - ככל היוצא מפיו יעשה". [במדבר].

מאידך, קיימת גם אפשרות להתיר את הנדר. כיצד? אם שלשה אנשים מתכנסים ושומעים ממנו שיש "פיתח" לנדר, למשל, הוא אומר: "לא ידעתי שפרופא יגיד לי שעלי לאכל תפוזים בחורף. אם הייתי יודע - לא הייתי נודר שלא לאכל תפוזים". או-אז שלשת האנשים מתירים את נדרו והנדר בטל.

Daf 71: THESE ARE THE VOWS A HUSBAND IS ABLE TO BREACH דף ע"א: אלה נדרים הבעל יכול להפר?

We have seen that if a person declares a vow, it is possible to release that person from the force of their words, if an "opening" is found. There is another possible instance, in which a person's vow can be negated. The Torah states that if a woman makes a vow, her husband can declare: "I am nullifying this vow." However, a husband is not able to undo the binding character of every type of vow, nor does he have unlimited time to do so.

The husband can only nullify a certain type of vow, namely those that if kept by the wife would cause her to suffer. For instance, if a woman vowed that she would not drink more wine, she would regret that declaration. This kind of vow can be annulled by the husband.

How long does the husband have to annul his wife's vow? The husband is only able to annul his wife's vow on the same day he heard it. For example, if his wife vowed on Sunday that she would not drink wine, and on Tuesday she told him about the vow, he only has that Tuesday to annul the vow.

ראינו שאם אדם נדר נדר, אפשר להתיר לו את הנדר אם מוצאים "פתיח" לנדרו. יש אפשרות נוספת של אדם שנדר ואינו צריך לקיים את נדרו. התורה אומרת, כי אם אשה נדרה נדר, בעלה יכול להפר את הנדר על ידי שהוא מודיע: "אני מפר את הנדר הזה". לא כל נדר יכול הבעל להפר וגם לא כל הזמן.

סוגי הנדרים שהבעל יכול להפר: הבעל יכול להפר רק נדרים מסוימים, למשל נדרים שאם אשתו תקיים אותם יגרם לה צער. למשל, אם אשה נדרה שיתור לא תשתה יין, הרי היא תצטער מכה. נדר מסוג זה יכול הבעל להפר.

עד מתי יכול הבעל להפר? הבעל יכול להפר את הנדר רק באותו יום שבו הוא שמע אותו. למשל, אם אשתו נדרה ביום ראשון שלא תשתה יין, וביום שלישי היא ספרה לו על הנדר, רק ביום שלישי הוא יכול להפר את הנדר.

Daf 72: CHAZAKAH, STANDING PRESUMPTION

דף ע"ב: חזקה

A fundamental rule in Torah law states: "Let the matter stand on [its initial] presumption." That is to say, if doubt arises, where we are uncertain how to act, and the status had been clear before the doubt entered — we do not change anything.

From what source is this halakhah derived? From *dinei negaim* (laws regarding tzara'at afflictions). The Torah states that if a kohen enters a house and sees that there is a blemish on the wall of the house, he exits the home and declares the house is *tameh* (ritually impure). The question arises: Why does the kohen declare the house to be *tameh*? It is true that when the kohen was inside the house he saw the blemish. But it is possible that after he left the house, the blemish already disappeared, ceased to exist, and now there is no longer a blemish.

The answer is: "*chazakah*". Since when the kohen was inside the house he saw the blemish, until we receive word that the blemish no longer exists, we presume that the blemish still exists. This is the law of "*chazakah*." As long as we have no clear knowledge that something has changed, we maintain the presumption that it has indeed remained the same.

כלל יסודי בדיני התורה קובע: "העמד דבר על חזקתו". כלומר, אם התעורר ספק ואיננו יודעים כיצד לנהג, וברור לנו מה היה המצב לפני הספק - אין משנים מאומה.

מהיכן יודעים את ההלכה הזו? מדיני נגעים. התורה אומרת, שאם כהן נכנס לבית וראה שיש נגע בקיר של הבית, הוא יוצא מהבית ומכריז שהבית טמא. נשאלת השאלה: מדוע הכהן מכריז שהבית טמא? אומנם כשהוא היה בתוך הבית הוא ראה את הנגע, אבל יכול להיות שאחרי שהוא יצא מהבית, הנגע כבר נעלם ואיננו וקצת כבר אין נגע. התשובה היא: "חזקה".

מאחר שכשהוא היה בתוך הבית הוא ראה את הנגע, אנו אומרים, שכל עוד לא קבלנו ידיעה שהנגע כבר איננו, אנו קובעים שהנגע עדין קיים. זהו דין "חזקה". כל עוד אין לנו ידיעה ברורה שמשווא השתנה, אנו מעמידים שהוא לא השתנה.

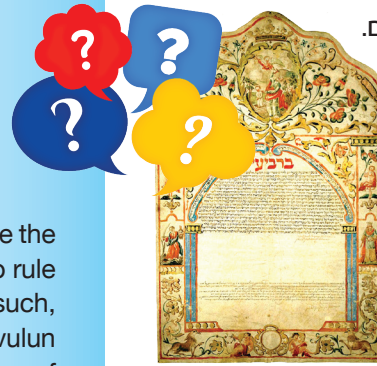
Daf 73: THE WEDDING THAT RAISED QUESTIONS

דף ע"ג: החתונה שעוררה שאלות

According to *halachah*, every man who marries commits himself to his wife in a *ketubah*. So that, if God forbid, the man dies before the woman, or if he divorces her, she receives 200 zuz from his estate. Let's examine the following case: Zevulun married Bilhah in the presence of a large crowd. There was a ceremony of *chuppah* and *kiddushin*. Then, behold, just a few days later, a question arose as to whether the *kiddushin* (sanctification of a marriage) was halachically valid. Some Rabbis said that for a certain reason there was doubt as to whether the *kiddushin* was valid, so now there is a doubt as to whether Bilhah was in fact the wife of Zevulun.

כל אדם שמתחתן מתחייב לאשתו בכתבה, כי אם חלילה ימות לפנייה או שיהא יגרש אותה, היא תקבל מאתים זוז מנכסיו. שימו לב למקרה הבא. זבולון ערך חפה וקדושין ברב עם ובשעה טובה נשא לאשה את בלהה. והנה, ימים אחדים לאחר מכן התעוררה שאלה הלכתית האם הקדושין היו תקפים. כמה רבנים אמרו שמפני סבה מסוימת קיים ספק אם הקדושין חלו, ועתה יש ספק אם בלהה היא בכלל אשתו של זבולון.

Now, a decision must be made regarding two matters: (1) In this case, is Bilhah permitted to marry a different man? (2) If Zevulun was to give her a *get* (divorce writ) now, would she be entitled to the money designated for her in the *ketubah*? Indeed, Bilhah is prohibited from marrying another man. Why? Because "*safek d'Oraita l'chumra*," meaning, we rule strictly in cases of doubt where the issue is a matter of Torah law. Therefore, here too it is necessary to rule strictly and legally establish that Bilhah is Zevulun's wife, and as such, it is obviously prohibited for her to marry another man. But if Zevulun gave her a *get* (divorce document), she would not receive the money of her *ketubah* (marriage contract), because in financial matters there is no obligation to grant money in a case where there is doubt — and indeed there is doubt regarding whether Bilhah is his wife.

קעת צריכים להחליט בשני נושאים. א. האם במצב הזה, מתר לבלהה להתחתן עם איש אחר? ב. אם עכשיו זבולון יתן לה גט, התקבל בלהה דמי כתבה מהנכסים שלו? ובכן, להתחתן עם איש אחר אסור לה. מדוע? כי ספק דאורייתא לחמרא ובכל ספק מחמירים לגבי אסורי התורה, ולכן גם כאן יש להחמיר ולקבע שבלהה היא אשתו של זבולון, וכמוכן אסור לה להתחתן עם אחר. אבל, אם זבולון יתן לה גט היא לא תקבל כסף כתבה, מפני שבבעיני ממון אין מחייבים לתת כסף מפני הספק, והרי יש ספק אם היא אשתו.

D'VAR TORAH: PARASHAT KI TAVO

דבר תורה: פרשת כי תבוא

One of the great challenges facing the world is the need to constantly innovate. What was relevant a year ago seems to be old today. A device made just several years ago can be considered ancient and almost unusable. Our Torah, given thousands of years ago, also contends with this challenge, and says in Parashat Ki Tavo it says: "Your God HaShem commands you this day." Rashi focused on the uniqueness of the phrase "this day" and says "that every day should be new in your eyes, as if on that very day they received the commandments upon themselves anew", i.e., that they merit a renewal and find joy in the Torah and performance of mitzvot. Similarly, King David said in the psalm of praise recited during the month of Elul — "to live in the house of HaShem all the days of my life ... to visit His sanctuary." On one hand, service to HaShem is fixed and a daily obligation — "all the days of my life;" but the personal experience is that of a visit to a new locale — "and to visit in His sanctuary."

אחד האתגרים הגדולים מולו מתמודד העולם הוא הצורך כל הזמן לחדש. מה שהיה רלוונטי לפני שנה נראה היום כבר ישן, מכשיר שיצר לפני מספר שנים נחשבת לעתיק וכמעט לא בשמוש. התורה שלנו שנתנה לפני אלפי שנים גם היא מתמודדת מול אתגר זה ואומר בפרשתנו - "היום הזה ה' אלהינו מצוה." רש"י עומד על המיוחדות שבבטוי "היום הזה" ואומר - "שבכל יום יהיו בעינינו חדשים, כאלו בו ביום נצטוו עליהם" - שתזכה להתחדשות ושמחה בתורה ובמצוות. באופן דומה אומר דוד המלך במזמור התהלים שמוסיפים בימי אלול - "שבת בבית ה' כל ימי חיי. ולבקר בהיכלו" - מצד אחד העבודה היא קבועה ויום יומית - "כל ימי חיי", אבל החוויה האישית היא של בקור במקום חדש - "ולבקר בהיכלו."